

ORTA ANADOLU'NUN NEOTEKTÖNİĞİ ÜZERİNE BAZI GÖRÜŞLER SOME OPINIONS ON THE NEOTECTONICS OF CENTRAL ANATOLIA

Fuat ŞAEÖĞLU, MTA Enstitüsü
Aydoğan BORAY, MTA Enstitüsü
Siyami ÖZER, MTA Enstitüsü
İsmail KUŞÇU, MTA Enstitüsü

Orta Anadolu'nun güneyi ve Orta Toroslar Türkiye'nin neotektoniğini anlamamızda, önemi olan yerlerdendir. Uzay görüntüleri, hava fotoğrafları ve sahada yapılan çalışmalardan elde edilen veriler, ta bölgede neotektoniğin Üst Miyosen'de başladığını gösterir.

Orta-tüst? Miyosen'de Orta Anadolu'da denizci çökellerin olmayışı, buna karşılık Orta Toroslar'da denizel çökellerin varlığı bu dönemde Orta Anadolu'nun Toroslar'dan daha yüksek olduğunu gösterir. Günümüzde Orta Toroslar'ın 2000 metreyi aşan yüksekliklerinde denizel Üst Miyosen'e rastlanmaktadır. Orta Anadolu'nun güneyi ise ortalama 1000 metre yükseklikindedir. Bölgede Torosların uzun eksenlerine paralel, bu yükselimi oluşturabilecek boyutta normal faylar görülmemiştir. Buna karşılık jeofizik veriler ve saha gözlemleri Ayrancı-Konya Ereğli arasında Miyosen'i de etkileyen yüksek açım bindirme varlığını göstermektedir. Bölgenin Güneydoğusunda Adana havzasında ve batısında Antalya yöresinde Üst Miyoseni de etkileyen kıvrım ve bindirmeler yer almaktadır.

Orta Toroslar'daki Miyosen tabakaları yaklaşık 5-10 derece eğimli olup çok yayvan kıvrımlar oluşturmaktadır.

Bütün bu verileri değerlendirerek şunları düşünebiliriz :

1) Orta Toroslar bugünkü yüksekliğine Üst Miyosen'den sonra bir kıvrım-
lanma sonucu ulaşmıştır.

%} Bu yükselme sonucu Orta Anadolu Toroslar'a göre görece olarak alçalmıştır.

3) Orta Anadolu Üst Miyosen'den sonra kapalı havza haline gelmiştir.

Bütün bu sonuçları Türkiye'nin neotektonik gelişimi için şöyle değerlendirebiliriz :

Bölge, Üst Miyosen'e kadar Doğu Anadolu'da birbirleriyle çarpışan Arap ve Avrasya levhalarının hareketlerinden etkilenip, K-G yönünde sıkışarak kıvrımlanmıştır. Daha sonra Kuzey ve Doğu Anadolu Faylarının gelişerek birleşmesi ile Anadolu levhası oluşmuştur. Bu levha batıya doğru hareketi sırasında olasılıkla Ege'de bir dirençle karşılaşmış, sonuç olarak D-B yönünde sıkışarak katlanmıştır. Bu katlanma Orta Anadolu'da K-G yönlü bir uzalma ve buna bağlı olarak bugünkü havzaları oluşturmuştur.

Southern Central Anatolia and Central Taurus Ranges are important places in the understanding of the neotectonics of Turkey. Data gathered from Landsat images, aerial photographs and field observations show that the neotectonics of this region has began in Upper Miocene.

The absence of marine sediments of the Middle-Upper? Miocene age in Central Anatolia and, on the other hand, the presence of marine sediments in Central Taurus Ranges show that Central Anatolia was higher, in elevation, than Taurus Ranges during this period.

At present, at heights over 2000 meters in Central Taurus Ranges marine Upper Miocene can be seen. Southern Central Anatolia is, on average, 1000 meters in elevation. In the region, normal faults that are parallel to the long axis of Central Taurus Ranges and might have caused this uplift couldn't be observed. Whereas, geophysical data and field observations show, between Ayranci and Konya Ereğlisi, the presence of a upthrust, which effects also Miocene. Folds and overthrusts, which also effect Upper Miocene are present at SE of the region, Actana basin, and at W of the region, Antalya area.

Miocene sediments at the Central Taurus Ranges have formed wide folds dipping at 5-10 degrees.

We conclude the following items after evaluating the data given above :

1) Central Taurus Ranges have reached its present time elevation as a result of a low angle, wide folding after Upper Miocene.

2) As a consequence of this uplift, Central Anatolia has subsided with respect to Central Taurus Ranges.

3) Central Anatolia has taken the form of a closed basin after Upper Miocene.

All these conclusions can be evaluated in the following way for the development of the neotectonics of Turkey :

The region has been effected by the movements of Arabian and Eurasian plates which were colliding in the Eastern Anatolia, As a result, it has been compressed in the N—S direction and folded. Later on, North and East Anatolian Faults have evolved, united and formed the Anatolian plate. This plate has met a resistance, probably in Aegean region, on its way to west and as a consequence it has been compressed in the E—W direction and pleated. This pleating has formed an extension in the N—S direction and the recent basins in Central Anatolia.